

mgr Karol Kostrzewa

Temat Rozprawy Doktorskiej: **UWARUNKOWANIA FUNKCJONOWANIA SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH W POLSCE W KONTEKŚCIE CYKLU ŻYCIA ORGANIZACJI**

Promotor:

dr hab. Bogusław Gulski

Promotor pomocniczy:

dr Bartłomiej Zinczuk

Streszczenie

Spółdzielnie socjalne od niemal dwóch dekad wpisują się w krajobraz gospodarczospołeczny naszego kraju, z racji swojej specyfiki, wywołują zainteresowanie, a czasem kontrowersje. Spółdzielnie te, w myśl intencji ustawodawcy, miały być i pozostają jednym ze sposobów osiągnięcia jak największej spójności i integracji społecznej, a tym samym ważnym instrumentem polityki społecznej państwa. Będąc podmiotami gospodarczymi, a więc uczestnicząc w konkurencyjnych zmaganiach rynkowych, jednocześnie wypełniają zadania związane z aktywizacją zawodową i reintegracją osób defaworyzowanych.

Kilkunastoletni okres funkcjonowania spółdzielni socjalnych przyniósł doświadczenia wskazujące na trafność wyboru spółdzielczości socjalnej jako jednego z lekarstw na bolączki i patologie społeczne, ale jednocześnie rodzi wciąż nowe pytania, które wymagają pogłębionych analiz.

Motywami podjęcia badań nad funkcjonowaniem spółdzielni na polskim rynku były: potrzeba określenia czynników, jakie wpływają na ich kondycję ekonomiczną i decydują o ich sukcesie lub niepowodzeniu oraz niedostatek pogłębionych badań dotyczących spółdzielni socjalnych jako podmiotów gospodarczych i ich przeżywalności.

Celem badań było zidentyfikowanie czynników warunkujących funkcjonowanie i przetrwanie (osiągnięcie sukcesu), zidentyfikowanie przebiegu typowego cyklu życia spółdzielni socjalnej oraz, w wymiarze użytkowym, sformułowanie wskazówek i zaleceń, które w praktyce ułatwią proces ich zakładania i zarządzania nimi.

Przyjęto dwie płaszczyzny dociekań badawczych. W badaniach empirycznych wykorzystano metodę mieszaną, zastosowano badania jakościowe (wywiad) i ilościowe (badania ankietowe). Badaniem objęto 10 podmiotów funkcjonujących przynajmniej 2 lata, od

których udało się uzyskać materiał badawczy, który pozwolił na formułowanie wniosków odnośnie kluczowych czynników determinujących ich przetrwanie na rynku.

Badania pozwoliły zidentyfikować i opisać pewne nowe (bądź rzadko eksponowane w literaturze) mechanizmy funkcjonowania spółdzielni socjalnych. Wykazały, że podmioty te są realną alternatywą na rynku pracy, stanowią istotny instrument walki państwa z wykluczeniem i marginalizacją społeczną. Jakość kadr spółdzielni jest najważniejszym z czynników wewnętrznych decydującym o jej sukcesie, wśród czynników zewnętrznych decydujące są regulacje prawne państwa i pomoc finansowa. Nie istnieje „modelowy” cykl życia spółdzielni socjalnej, ponieważ każda z nich działa w innym otoczeniu biznesowym i ma swoje wewnętrzne uwarunkowania, natomiast spółdzielnia budowana od podstaw, przechodzi przynajmniej trzy etapy: powstania, rozwoju i stabilizacji, zarówno rozwój i stabilizacja oznaczały niekiedy zupełnie inne stany dla poszczególnych podmiotów.

Badania umożliwiły sformułowanie rekomendacji:

1. W proces powołania spółdzielni należy włączyć w szerszym zakresie - w drodze rozstrzygnięć prawnych – instytucje rynku pracy, w tym publiczne służby zatrudnienia i instytucje pomocy społecznej.
2. Uprościć prawo regulujące funkcjonowanie spółdzielni – skupić rozporoszone przepisy w jednym dokumencie.
3. Istnieje potrzeba uproszczenia zasad wsparcia finansowego, zwłaszcza eliminowania niejasnych kryteriów pomocy, zjawiska uznaniowości w tym obszarze.
4. Państwo, poprzez publiczne instytucje rynku pracy i pomocy społecznej, media publiczne i inne formy przekazu, powinno systematycznie prowadzić kampanie popularyzujące spółdzielczość w ogóle, a spółdzielczość socjalną w szczególności.

Wyniki badań mogą służyć osobom (podmiotom), które rozważają powołanie spółdzielni socjalnych, jak i założycielom istniejących spółdzielni, którzy stoją w obliczu dokonania istotnych zmian w ich funkcjonowaniu (restrukturyzacji, zmiany przedmiotu działalności, przeniesienia lokalizacji itp.) Mogą stanowić podstawę do dalszych dociekań naukowych, zwłaszcza w zakresie poszukiwania nowych umocowań prawnych, źródeł finansowania i innowacyjnych form wsparcia spółdzielni socjalnych ze strony państwa i organizacji pozarządowych.a

Kamil Kłoszewski